Reggeli kiadás.

11. szám.

1871. XVI. évfolyam. **Csütörtök, január 26.**

Megjelenik **reggeli** és **esti** kiadásban, tehát **mindennap** a délutáni órákban.

Előfizetési dij:
Egész évre 10 ft, félévre 5 ft 50 kr., évnegyedre 3 ft, egy hóra 1 ft. — **Az esti kiadás külön küldéseért a vidékre:** Egész évre 1 ft 50 kr., félévre 80 kr., évnegyedre 50 kr., egy hóra 20 kr.

Szerkesztői szállás: belső-tordautcza **122.** sz.
Kiadó-hivatal: A tanácsház mellett, az emelet hátsó részében.

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

POLITIKAI ES KÖZGAZDÁSZATI LAP.

Hirdetési dij: öt hasábos garmond sorért 1-ször 7 kr. 2-szor 6 kr. 3-szor 5 kr. s minden hirdetés után 30 kr. bélyegdij. — **Hirdetések felvétetnek:** Helyben: a kiadó-hivatalban és Demjén László könyvkereskedésében. Pesten: Zeisler M. (királyutcza 60. sz.) Bécsben: Haasenstein és Vogler-nél (Neuer-Markt 11. sz.) Oppelik Alajosnál (Wollzeile 22. sz.) Rudolf Mosse off. Zeitungs-Agent.

Nyilttéri czikkek:
sora után 20 kr. előleg beküldése mellett a szerkesztőséghez czimzendők. — **Előfizetések s hirdetési dijak a vidékről** a szerkesztőséghez, helyben a kiadó-hivatalhoz küldendők be.

Előfizetési feltételek:

Egy évre 1871	jan.—dec.	10 frt — kr.	o. é.
Félévre „	jan.—jun.	5 „ 50 „	o. é.
Évnegyedre „	jan.—mart.	3 „ — „	o. é.
Két hóra „	jan.—febr.	2 „ — „	o. é.
Egy hóra		1 „ — „	o. é.

Az esti kiadás külön küldéseért a vidékre 1 ft 50 kr

Félévre	„	„	„	„	—„80„
Evnegyed.	„	„	„	„	—„40„
Két hóra	„	„	„	„	—„30„
Egy hóra	„	„	„	„	—„20„

A törvény mellett és ellen.

ar. — Az ó, és az ifju szászok csakugyan küzdenek, nemcsak az egyetem kebeléből küldött bizottságokban, hanem a nyilvánosság arenaján, a sajtóban is. Egymást, ugy látszik nem igen kimélik, bár a fegyver, melyet kezeikbe fogtak, diszes, a szellemi fegyvertárban legsulyosabb — a törvény maga.

Mindenki a maga módja szerint, ezt szokták mondani; s csakugyan az ó, és új szászok is igy vannak ezzel; mindketten a törvényt markolják meg, csak az ósdiak ismét szerencsétlen fogást tettek, felhasitják saját tenyerüket, körülbelől azt, a melylyel szokva voltak a februári patens vörös bársonyba kötött példányát simogatni.

A bársony érintése sokaknak okoz borzadást, másoknál nem csak a tapintatra hat, de ezáltal az agyrendszerre is és ugy megzavarja a fogalmak kaloideskopját és össze-vissza hányja az emlékezet fénylenyomatait; igy jutnak el az ily bársony-mellettesek odáig, hogy nem tudják voltaképen mi a törvény ma, és mi volt régen?!

Az osdiak agy-camera-obscurájában meg van az emléklap arról, hogy a szász natio volt egykor III-ik rendi nemzet és egyetemre hozott statutákat kebli ügyekben; ők azonban az egyenjoguság korában is azt olvasták róla, hogy a szász ezután is független politikai nemzet kell hogy legyen, s birnia kell továbbra is egy oly törvényhozással, mely csak a kormányával álljon szóba, hajlandók levén, a szentesítési actust illetőleg, a felelős parlamenti kormány közbejárását igénybe venni — talán concedálni.

És ezek az igy gondolkozó jámborok mégis fennhangon állitják, hogy ők a „Rechtsboden"-en állanak!

Természetes, hogy ezt tőlük az ifju liberalis szászok elvitatják és méltán, midőn a törvény éle alá teszik az ósdiak egész sophisticus apparatusát.

Idézik az 1868. XLIII. tczkk. 2. §-ének eme szavait: „Erdély külön törvényhozása az 1848-dik évi pozsonyi VII. és kolozsvári I-ő tczikkeknél fogva meg levén szüntetve, a törvények hozásának, eltörlésének és magyarázásának alkotmányos jogát az erdélyi területre nézve is **kizárólag** Magyarország törvényesen megkoronázott királya és törvényesen összehivott országyülése gyakorolják."

Ez a rövid czikk halomra dönti az ó-szászok okoskodásának egész Babylonját, mindaddig mig be nem bizonyitják, hogy Magyarország országgyülése tulajdonkép nem más, mint a Cibin mellett ülésező universitás; hogy hajdan is ez alkotta az ország alaptörvényeit, s igy ma is ennek kell az alapköveket formálnia, a Királyföldet nem vélemény, hanem döntő szavazattal önállóan rendezni.

Mig tehát e nevezetes bizonyitással Seiverttel — vagy nélküle, elkészülnek — mi várhatunk; csak attól tartunk, hogy az ósdi atyafiak beleesnek az absurdum vermébe, pedig ők másnak szeretnék az ilyet megásni.

A „Kol. Közl." eredeti távsürgönye.

Feladatott Pesten jan. 25. 10 óra 40 p. délelőtt.
Érkezett Kolozsvára jan. 25. 11 ó. 20 p. délelőtt.

Dijonnál jan. 23-n újabb csata. a poroszok este megverettek. Faidherbe tudatja, hogy nehány napi pihenés után újra támad. Longwy helyőrsége visszaverte a porosz támadást. Nancynál és Toulnál a Mosel hidjait a frankticurök felrobbantották.

A csatatérről.

Páris bombáztatása ez a legfontosabb, de egyszersmind a legbarbarabb tény is, mely gyászba boritja a művelt világot, s a porosz militarismusnak, a feudalismus katakombáiból felgalvanizált új német császárságnak herostratesi dicsőséget szerez.

E vandal eljárás sikerét még részletesen nem lehet meghatározni, feltüntetni, annyi azonban már a bombázás egy egészhavi folyamából is kiviláglik, hogy nagyobb a lárma, mint az óriás ágyuk által eddig kivivott rombolási siker.

Igaz, hogy a St.-Germain, St.-Jacques stb. városnegyedek már sokat szenvedtek a bombáktól, s százezer ember más városnegyedekbe lett átszállásoltatva; hanem annyit a német lapok is elismernek, hogy az erődök jól tartják magokat és nem tehetlenségből, de számitásból hallgatnak el gyakran. Például a Vanvres erőd 12 nap alatt 200 embert és 18 tisztet ölt meg a reá tüzelő porosz ütegekben, a nappal összelőtt lőrések reggelre mindig ki vannak javitva. Még a „Kreuzztg" sem meri olvasóit a déli erődök mielőbbi elfoglalásával biztatni, ha — ugy mond — romhalommá lövettek is, aligha megszállják csapataink, mert félő, hogy nagyon jól alá vannak azók aknázva.

Különben elég csodálatos, de igaz, hogy Párisban még van élelem, legalább is egy egész hónapra. E felett, ha az erődök össze is lövetnének, ott vannak azok mögött a Trochu által készitett óriás földsánczok, melyek az ágyutüzet még jobban kiállhatják, és a város bástyázott körfala, melyről, a németek beismerése szerint is roppant ágyutömeg torka néz le reájuk s készen várja őket.

Francziaországban nem az elcsüggedésnek, hanem az elkeseredésnek jelei mutatkoznak mindenfelé, s óriási mérvben folynak a hadikészületek. Bordeauxból folyvást tömegesen küldetnek a rendes csapatokhoz tartozó zászlóaljak a harcztérre; maholnap a franczia hadak minden ponton túlnyomó számmal léphetnek fel halálos ellenségeik ellen.

A poroszok Goeben alatt St. Quentin-nál vivott diadala tetemesen reducalódik, mert a franczia hadi jelentések szerint egyetlen hadtest volt az, melyet e helyen visszavonulásra kényszeritettek. Faidherbe a várt 50,000 segélylyel csatlakozva ismét megragadhatja az offensivát.

Bourbaki hátrálása sem elcsüggesztő és korántsem vehető az eredeti terv felhagyásának, miután a megelőző csatákban több ezer emberét tette harczképtelenné a Werder és Treskow hadtesteknek, sőt Lyonba már is érkezett a Villersexnél elfogott poroszokból 900 ember. Hogy a keleti franczia sereg e pillanatban ismét előre halad csaknem bizonyos, miután Garibaldi 40,000-nyi serege, Bourbaki balszárnya fényes győzelmet nyert a Werder támogatására előnyomult pomeraniai hadtest felett. E győzelem ismét a francziákat teszi a helyzet uraivá, s most aligha ki nem zsákmányolják a vén oroszlán által szerzett előnyöket.

Legújabb táviratok.

Berlin, jan. 23. (Hivatalos.) Versaillesből jelentik 22-ről: Párisnál lövetésének St.-Denis jó eredménye volt; az ellenséges tüzelés az ottani erődökből ma majdnem egészen elnémult. Egy repülő hadoszlop szétverte a mozgóőröket Bourmontnál, a Felső Maas vidéken. A mult éjjel semmi veszteségünk sem volt. A futó-árkok Perches felé, a Danjuitin-vonalon, Parouse-ig megnyittattak.

London, jan. 23. A „Times" Versaillesből 22. egy hirt közöl, melyszerint Páris lövetése a mult éjjel igen hevesen folytattatott, azonban minden látható eredmény nélkül.

Bécs, jan. 22. A „N. fr. Presse"-nek Páris keleti homlokról e hó 18-káról kelt levelei tulzottaknak modják a párisi tüzveszélyekről szóló hireket. Minden este ütött ki nehány helyütt tüz, de ezek mind jelentéktelenek voltak. Rosny és Noisy erődök már csak egy — egy 24 fontos ütegből tüzelnek. Ezeken alul a Redoute de la Boissiére mögött terjedelmes helyek vannak elkészitve az ütegek számára, melyek csupa 48 fontosakból állanak. A drancy-i földmunkálatokat a tüzérek végkép elhagyták, s ezeket csakis gyalogság tartja megszállva. Ezek mögött uj védmüvek készittettek, de kevés ágyuval láttattak el. Ugy látszik, hogy a franczia tüzérség zöme a déli oldalra van áthelyezve.

Népoktatás ügy.

Jelentés.

Községi iskolák nem létében az iskolai tanács arról sem tanácskozott tüzetesen, hogy a törvény 4. §. miként érvényesittessék, s hogy mig a birtokviszonyok rendeztetni fognak, addig is a gyermekek általi külön pásztoroltatás minő úton szüntettessék be. Pedig ezek eredményre vezethető megoldása, még a jelen körülmények közt is, midőn csak hittelekezeti iskolák vannak, nagyon óhajtandó lenne. Mert midőn látjuk, hogy e megyében az iskolakötelesek 57% nem jár iskolába, s az iskolát gyakorlók sem járnak rendesen, hanem az iskolai kötelezettség egyrészét elmulasztják: mindamellett is, hogy 42 községben vagy semmi iskola sincs, vagy csak bérletben, 136-ban pedig az iskolaházak tágitásra, vagy ujjáalakitásra várnak: az iskolakötelesknek sem igazolhatlan mulasztásokat, sem iskolátóli elvonatásukat vagy pásztorkodásukat, hol iskola és tanitó van, nem kellene megtürni. Mert hiszen ha egyelőre, az iskolahelyiség szűkvolta miatt, egy vagy más helyen az egészség veszélyeztetése nélkül, naponta mind be nem férhetnének is egyszerre, lehetne azon akként segiteni, hogy egy nap egy rendbeli, másnap más rendbeli gyermekek járnának fel iskolába.

Igy legalább mégis mindenik kötelezve lenne az iskolába járásra, s nem merülne fel az iskoláztatni nem szerető köznép előtt, a törvénynek egyforma kötelezettsége mellett is, azon szembeötlő ellentét hogy egyik hitfelekezet gyermekei — ugyanazon községben — iskolába szorittatnak, egy másikéi pedig iskolázatlanul szabadon lézenghetnek.

Egyébiránt a mulasztásokra nézve azt mondhatni, hogy hiszen a törvény ezek beszüntetéséről gondoskodott a 4. §-ban, hol fokozatosan megszabja a mulasztásokra vonatkozó büntetést. A 121. §. pedig világosan mondja: „hogy az iskolai szék őrködik, hogy a gyermekek rendesen járjanak iskolába; a mulasztók gondviselőit meginti, s szükség esetén megbüntetéseköt szorgalmazza a biróságnál."

Ezek — az igaz — mind a maga rendén való szép intézkedések, de hogy majd, midőn köszségi iskolák lesznek, s ezekért a községi iskolai székek is megválasztatva, életet nyernek, hogy miként fognak a törvény által reájuk ruházott kötelességekben eljárni, az idő fogja megmutatni. Addig is szomoritóan látható, hogy a hitfelekezeti iskoláknál miként teljesitik kötelességüket az ugynevezett praesbyterek, kik az egyházak részéről az iskolai széket pótolják. Ezek őrködése mellett bizony akár egy gyermek se járjon az iskolába, a sorban való iskolalátogatást is elódázzák, s a mulasztók gondviselőit meg nem intik, sem megbüntetésöket nem szorgalmazzák a biróságnál!

Az iskolákba való felszoritás, a rendesebb iskolázás eszközlése, a mulasztások korlátozása eddig még csak ott volt tapasztalható, hol vagy valamelyik hitfelekezeti lelkész, vagy egyházi hatóság által iskolafelügyelettel megbizott valamely világi egyén lelkiismeretet csinált az iskolából. Azonban az ilyenek sem eszközölhettek a mulasztások beszüntetésére, s az iskolakötelesek felszoritására nézve teljes sikert, mert jobbról és balról más szomszédos lelkészi hivatal részéről, az iskolával s iskoláztatással való nem gondolás a renitentiára példát adott, annyival inkább, mivel a lelkiismeretes felügyelők a biróságval kevésre mehettek a megbüntetés eszközöltetésében.

Az ily biróságokkal, mint a minők nagyrészben a köznép közül választottak, itt Erdélyben még az a csoda, ha találkoznak még olyan iskolabarátok, kik az iskolai feljárásokban rendet akarnának eszközölni. Legnagyobb része ezeknek semmit sem csinál, a nálla bejelentett büntetések felhajtásából, mert sokszor kellene saját magát is megbüntetnie. A ki valamit teszen, abban sincs köszönet, mert hiszen elveszen zálogul a gondviselőtől egy rosz kapát, baltát s egyéb valami olyas hányvetett szerszámot, a mi ha elvesz sem lesz nagy kár a zállogolt részére. S itt vége is szakad mindennek, mivel az ily zállog aztán csakugyan a biróság azon tagjánál, hol deponálva volt, rendesen elvész. A birói hanyagság, vagy rendetlen eljárás szolgabirósághozi felpanaszolása után aztán az eredmény nem akként várható, hogy mit kiván e tárgyban a törvény a szolgabirótól, hanem hogy melyik minő érdekeltséggel viseltetik a népnevelés irányában.

Ily körülményekben még az sem segithet, hogy a 128. §. szerint: „a tankerületi felügyelő az iskolákat legalább egyszer évenkint meglátogatja, s a törvénynek azokban való pontos végrehajtására szigoruan felügyel." Mert ha megjelenése alkalmával az iskoláztatásban hanyagságot tapasztal is, legtőlebb intés, jó tanács és utasitással áll elő, miket eltávozása után, egy évig, ismét elfeledtek.

(Vége köv.)

TÁRCZA.

A jelen háboru szárnyas hirnökei.

I.

Nemcsak mostanában, hanem már a jelenleg dühöngő háboru előtt is gyakran hoztak tárczaczikkeket kül- és belföldi lapok a posta-galambokról. Körülményesen leirták azok tenyészési és betanitási módját, valamint az általok elérhető hasznokat is. E czikkekből arról is értesülhetett az olvasó közönség, hogy e kedves állatkák tenyésztése és használata leginkább el van terjedve Belgium és Francziaország északnyugoti részében.

Mi újat mondhatunk hát róluk megint? Kérdezhetnék olvasóink. Fájdalom! igen sokat. Mert a nagy német-franczia tragoedia utolsó felvonásában e jámbor és ártatlan kis tollasoknak is nagyon jelentékeny szerep jutott; majdnem oly kiváló szerep, mint az ágyuknak a franczia főváros falain és a balsorsüldözte nagy nemzet fiainak letiport hazájok védelmében. Az óriási terjedelmü város majdnem két milliónyi nyugtalan lakósságával, mely most a nélkülözések és aggodalmak ezer meg ezer féle nemével kénytelen küzdeni, csakis ama bátoritó, reményteljes hirek folytán képes magát, hogy ugy mondjuk, napról napra fönntartani, melyek időnként kivülről érkeznek Párisba. Rendes kémszolgálat s még roszabb esetekben azok a tudósitások, melyeket az ellenség maga juttat a városba, bizonyára nem volnának képesek a vidékről s a világ többi részeiből epedve várt közlemények utáni vágyakat kielégiteni. A párisiaknak, főleg mostani szorongatott helyzetökben mulhatatlan szükségök van egy jól rendszerezett postaszolgálatra, mely a jelenleg elérhető legnagyobb rendszerességgel tudassa velők a külesemények menetét. E szolgálatot a posta-galamb vállalta magára. Azonban korántse higyjük, hogy e közlekedési mód éppen oly nagy terjedelmet öltött volna magára, miként ezt velünk sokan elhitetni szeretnék. Mert ez ifju vállalatnak sokkal több nehézséggel és természeti akadálylyal kell megküzdenie, hogysem holmi „rendszeres közlekedésről" csak szó is lehetne. De még igy is oly érdekes és nagyszerü az, hogy méltán megérdemli az egész világ figyelmét s őszinte tiszteletét.

A német-franczia véres küzdelem „galamb-postarendszerének" titkai csakis e szomoru emlékü háboru bevégezte után fognak a világ szemei előtt feltárulni, s a mi még most a nyilvánosság elébe jut, alig enged egy rövidke futó pillantást vetnünk e sajátságos intézmény titokszerüségébe.

Tudjuk, hogy e posta létezik, a hirnökök szüntelenül röpkednek ide s tova, de az intéző emberi kezek eltünnek, mihelyt a dolgot közelebbről akarnók megtekinteni. De hogy e közlekedési mód még sem nyerhetett még eddig valami nagy elterjedést, a következő adatokból is eléggé kiviláglik. A posta-galamb, mely fölött a párisi szerelmesek rendelkeznek, általán véve még nem áll a „tökély" magaslatán. A párisi tenyésztés nem tartott egyenlő lépést a belgiumival. Noha Párisban számtalan „galamb-társulat" van, mindazáltal ezek még sem vettek részt oly szenvedélylyel és oly valódi komolysággal a verseny-röpitésekné!, (sit venia verbo!) mint a belgák. Ezek, a kik e furcsa sport-ról rendes és lelkiismeretes táblázásokat vezetnek, soha sem tudnak a párisiakról oly „nagy tetteket" följegyezni, melyek az övéikkel a versenyt kiállhatnák. És noha jelen közleményünk főbb vázlatát egy belga iró czikkéből vettük át, azért magunk sem hisszük, hogy a fenntebbi állitásban valami túlzó hetvenkedés foglaltatnék, mert az egész világ rég elismerte, hogy Belgium s különösen Lüttich, Namur és Brüssel, a legnemesebb „pigeon"-okat (posta-galambokat) képes fölmutatni. „Hej, ha galambjaimat ideje korán a franczia fővárosba küldhettem volna" — mondá nem rég egy hires galambtenyésztő Namurban, „ezóta már igen gazdag ember lehetnék!"

A másik nehézség, mely a galamb-postarendszer útjában áll, a természeti akadályokban keresendő, melyek főképen akkor állnak elő, mikor a léghajó, mely a galambokat Párisból kiszállitja, horgonyt akar vetni. Mindenkigondolható elővigyázat mellett is roppant nehéz megóvni a galambokat, hogy az iszonyu rázkodás miatt el ne pusztuljanak. Mert miként olvasóink is gyanithatják, az efféle légi jármü megállitása s illetőleg kiköttése szörnyü rázkodásokkal van összekötve. Végre a harmadik baj, mely az új közlekedési mód elterjedésére zavarólag hat, s mely csekélyebb mérvü tenyésztés mellett csak annál érezhetőbbé válik, ama körülményben áll, hogy a madarakat néha vasúton kell tovaszállitani onnan, hol a léghajó leszállt. Aztán meg a sürgönyökkel való tulterhelés is gátlólag hathat. Egy belgiumi galambász, (idézett irónk ismerőse) következőleg képzeli magának a párisi galamb postaintézmény szervezetét.

Egy kitünő galamb-ducz tulajdonosa rendelkezésre bocsátja vagy pedig eladja galambjait a kormánynak. E perczt ől kezdve a galamb-ducz nyilvános hivatallá lesz, melyben a kormány egy vagy több hivatalnoka üti fel tanyáját. A galambokat apró csoportokba különitik el s a mennyire lehetséges egy utazásra csak az egy vagy legfőlebb a szomszédos osztálybelieket bocsátják el együtt. A léghajó apró kosarakban szállitja tova őket. Szerencsés leszállás után az illető helyeken átadja sürgönyeit — és galambjait. Most már csak a bánásmódtól függ, melyben a titokszerü kezek a rájok bizott galambokat részesitik, hogy vajjon lehet-e kilátás valami eredményre, ha őket ismét útnak bocsátják vissza Párisba. **Peregrin.**

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

Tordamegyéről.

Főbirói jelentés.

d.) A M.-Décse, M.-cseszvei útrészlet — ez évben is lehetőleg kijavittatott, azonban most is maradtak lényeges hibái, melyek ezen útrészletnek a vasúti közlekedés megnyiltával is netalán szükségesnek mutatkozó fenntartásával el fognak enyésztetni.

e.) A gerend-székelykereszturi útvonal sánczai kijavittattak, megkavicsoltatott és hidjai lehetőleg kiigazittattak.

f.) A m.-ludas-mező-tóháti útvonal Ludas és Tóhát közti még készitetlen földmunkája 3000 öl hosszuságban bevégeztetett és a Szengyeli tó árkáni nagy hid, és 54 öl hosszu töltés elkészittetett, valamint elkészült Mező-Tóhát felső végén 300 öl hosszuságban a tó parti levágás is; felállittatott pedig ezen egész vonalon 10 állandó, és 8 vendég hid, s ha bár a kavicsolásra ezen útvonalnak lenne legnagyobb szüksége, e tekintetben sem ezen, sem a mult év folytán a közkivánalomnak elég nem tétethetett, minek oka a Maros- és Aranyos-folyók folytonos nagysága miatt a kavicshoz való nem juthatás, és az időrás mostohaságában keresendő, a munkahátrálékok azonban számba vannak véve, s ezen hiány az első kedvező alkalommal helyre fog hozatni.

g.) A gyéres-mező-tóháti útvonalon, az őrkei hegytetőtől Tóhát felé folytatólag 3600 öl hosszu új út földmunka készittetett el, a régi kijavittatott és részben megkavicsoltatott, s összesen 20 hiddal elláttatott, a még szükségeltető 16 hid most van munkálat alatt, s még e tél folytán fel fog állittatni.

A m.-lekencze-m.-kapus-bándi útvonal a Radnóth vasúti indóház irányának megfelelő lekenczei völgyön, ez évben kezdett építtetni, s földmunkája 6000 öl hosszuságban készen is van, ellátva 9 hiddal, hiányzik azonban a porumbáki nagy hid, mely miatt a vonal egy darabja használhatlanul hever, de előkészületei ennek is annyira meg vannak téve, hogy a jövő év tavaszán forgalomba jövend.

A községi utakról és kidakról átalában azon szomoru jelentést tehetem, hogy azok mindenütt a legelhanyagoltatottabb állapotban léteznek, ha bár a tisztség ez évi november 5-én 3253 számok alatti rendeletével, egyéb rendőri ügyekkel e tárgyban is intézkedett.

A jövő évi út-terveket az illető alispán a tisztett bizottmányi ülés elébe fogja terjeszteni. (Folyt. köv.)

— **Kimutatás** a n.-buni vizkárosultak javára m. év november 23-tól folyó év és hó 13-ig hozzám juttatott segély pénzekről — és azoknak a kiadásokkali össze hasonlitása. Csikszék főkirálybirájától mint a székben eszközölt gyüjtés eredménye 27 frt. 26 kr., Udvarhely város házi pénztárából 10 frt., Török Pál ev. ref. lelkész gyüjteménye 6 frt. 23 kr., Szeben város és szék elnöksége gyüjteménye 47 frt. 59 kr., Turocz megye alispánjától 1 frt. 35 kr., Szatmár megye alispánjától megyei gyüjtemény 2 frt. 25 kr., gróf Béldi Ferenczné gyüjtő ivén, gróf Béldi Ferenczné 20 frt., gróf Bánfi Miklósné 10 frt., gróf Kornis Miklós 5 frt., gróf Brechtold Bánffy Erzsébeth 5 frt., báró Rubrechtné 1 frt., gróf Szapáry Béláné 5 frt., gróf Eszterházy Pálné 2 frt., Stachelberg Minona 1 frt., Ragályi Gyula 5 frt., Moricz Pál 5 frt., Györfy Gyula 1 frt., Pap Lajos 3 frt., Komáromy György 12 frt., Küküllőmegye tisztsege a megyeből 20 frt., A m. kir. belügyministerium a 2600 frton felül utalványozott 2 frt. A Kolozsvári Közlöny szerkesztőségőtől mint gróf Teleky Károly ur adománya 50 frtos erd. földtehermentesitési kötvény 13 drb. szelvénynyel,— ezen adomány tészen 191 frt. 68 kr., és egy drb. 50 frtos földtehermentesitési kötvény. A Kolozs. Közlöny m. évi 68. 76. 148. 149. 150. 151 számaiban nyilvánosságra hozott kimutatások szerint bevételeztetett: 12161 forint 23 krajczár, a mostani kimutatásbeli 191 frt. 68 kr., összeggel az öszves bevétel 12353 frt. 23 kr. ezen kivül 2 drb. 100 frtos erd. úrbéri kötvény 12—12 drb. szelvénynyel, egy drb. 50 frtos erd. földtehermentesitési kötvény 13 drb. szelvényekkel és végre egy drb. arany.

Ezen öszvegből kiadott a Kolozs. Közlöny 147. számábani kimutatás szerint, melyre a tiszt. szerkesztőség engedelmével azon megjegyzést teszem, hogy nyomda hibából Tikzkó Mihály ki 42 frtot kapott, kihagyatott, Kimpián Todorné néve után 98 kr. helyett 48 kr. tétetett tehát ezen helyre igazitásokkal 8825 frt. 83 kr. A küküllőmegyei tisztségnek az emlitett úrb. és földtehermentesi kötvényeken és egy drb. aranyon kivül kézpénzben átküldöttem 3527 frt. 40 kr., öszvesen 12353 frt. 23 kr. és igy a kezemhez jött segélypénzeket mind kiadtam. Sz.-Udvarhelytt 1871 január 18-án. Dániel Gábbor főkirálybiró.

UJDONSÁGOK.

— **Király ő Felsége** jan. 23. reggel Pestre érkezett, csupán Thaisz Elek főkapitány fogadta.

— **A belügyminiszterium** az ország összes törvényhatóságaihoz intézett köriratában elrendeli, hogy a hadköteleseк összeirásának pontos nyilvántartása végett a születési anyakönyvi kivonatok az érdeklett lelkészekkel való egyetértésben a legpontosabban és leghelyesebben viendők. Minden születési vagy haláleseteket jövőben legfőlebb 8 nap alatt kölcsönösen be kell jelenteni s bejegyezni. Mindazok, kik e rendelet szabványait megszegik, a törvény értelmében bünhődni fognak.

— **Az új 5 frtos államjegyek** Hansen és Eisenbergertől már elkészült s a közös pénzügyminiszter jóváhagyását megnyerte. A minta most még a magyar és az osztrák pénzügyminiszterekhez küldetik véleményezés végett s aztán megkezdetik a munka. Az új jegyek számára készitett papiros különféle óvó-intézkedéssel van ellátva a hamisitás ellen; a paritás kitüntetése végett pedig Ausztria és Hungaria alakjai, továbbá az osztrák és magyar czimer láthatók a jegyeken.

— **A vámértekezlet** az osztrák s a magyar miniszterium képviselői között Bécsben megnyittatott s eddigi tényleges eredménye az, hogy a birodalom minden részéből szakértők hivatnak fel azon kérdések feletti nyilatkozásra, melyekben a két ministerium nem tudott megegyezni.

(r.) **Látványosságok** a természettudomány köréből. Niedergesaess ur második előadását is megtartá kedden a redoute-ban. Ez uttal azonban már nem bámulta akkora közönség kisérleteit, mint az első alkalommal. Programmja ugyanaz volt, mint a multkor, de működésében nem kisérte akkora szerencse. A többekközt egy, igen érdekes mutatványa mondott csütörtököt. Az electro-magneticismus által mozgásba hozandó gép megtagadta a szolgálatot. — Előadásában melyben inkább csak optikai hatásra czélzott, most is a villanyt és delej-villanyt tárgyalta. Minthogy azonban pár óra alatt oly sok mindennel lepte meg a szemet, a kimeritő magyarázat elmaradt, és igy a nem szakértő értelmileg keveset gyarapodott általa, a természettudománynyal ösmeretesek pedig annyit nyertek, hogy elméleti tapasztalataikat gyakorlatival is gyarapithatták. Igy például a galvani villanynyal érintkezésbe hozott és meggyujtott szén világosságának nagyságát ugy magyarázta meg, hogy: „a nap nem sokkal világosabb“, mely relativ és nem tudományos meghatározás helyett sokkal helyesebb és megérthetőbben szól, ha az ugynevezett probapapirokat veszi alapul s ugy von arányt a két fény között, ha megemliti, hány szükséges hogy teljesen eltakarja egyik és másik világát? Az inductions-electricitas által megvilágitott különböző gázokat szintén egyenként szerettük volna megösmerni s hallani valamit a természet-tanárok által e tárgyban tett újabb tapasztalatokról; ezen mutatványai is magyarázat hiányában majdnem teljesen elvesztették tudományos becsüket. Sokkal nagyobb szolgálatot tenne Niedergraess ur, ha például értekezne a telegramról, vagy valamely más oly közérdekü és közhasznu dologról, melynek fontosságát mindenki tudja, jelenségeit tapasztalja, de nem ösmeri azon törvényeket, melyek alapján a működés történik. De ha a látványosságról is van szó, jobb szerettük volna, ha némely mutatványát valami újabb- és érdekesebbel cseréli fel. Ott van például a Holzféle újabb szerkezetü influens villanygép, melyről még a szakértők közül is igen sokan tudományos folyóiratok nyomán tudnak valamit, s több afélék, melyek mai napság fontosabbak, mint a halak megtánczoltatása a galvani villanyossággal, melyet könnyen megtehet bárki, kivált ha Lenaire műhelyében készült, jó készletei vannak. Ugy halljuk Niedergesess ur még egyszer kivilágitja monostorutczát, azután Tordán fogja a felvilágosodás sugarait terjeszteni.

↔ **A második szinházi álarczos bál** nemcsak népesebb, hanem ékesebb és élénkebb volt, mint az első. Éjfélután tánczba tört ki a jó kedv s tartott majdnem virradtig.

↔ **Csak farsangi tréfa.** Egy csinos fekete dominós hölgy tünt fel a tegnapi szinházi álarczos bálban,ki elmés ötleteivel kiváló érdekeltséget keltett maga iránt egy pár fiatal Don-Juanban. Minthogy pedig kedvessége mellett odaadó s egyszersmind kissé követelő is volt, a fiatalok derekasan utánna láttak, nehogy csemegékben s pezsgőben is hiányt szenvedjen; mely utóbbi iránt szerfelett rokonszenvet tanusitott. Egyszer a hölgy haza akar menni, de dühös széptevői folyvást kisérik. „Ah!“ kiált föl egyszer a dominó a szinházi bejáratnál „elájulok.“ E perczben egyik fiatal erősen karon fogja, s a másik kocsiért szalad. Szerencsésen be is ülnek mindhárman. A nő halkan, reszketeg hangon mondja, hogy vigyék szállására, melyet a külvárosban, egy igénytelen bormérő helynél nevezett meg. Midőn czélnál voltak, hirtelen leugrik az előbb ájuldozó beteg, s a kapun beoson, biztatva a két fiatalt, hogy legyenek csendesen, ha nagynénje nincs hon, elfogadja látogatásukat. Egy óranegyed hasztalan várakozás után bátorságot vesznek a kalandos fiatalok, hogy tudakozódjanak a dominó után. Nagy meglepetésükre jöttek azon tapasztalatra, hogy a telken fiatal nő nem lakik, s a ki őket elbolonditá, férfi volt, s ugy menekült meg üldözői elől, hogy női öltözékét az udvaron levetette, aztán az ivó szobán át, a roszat nem gyanitó két fiatal szeme előtt szökött meg, magával vivén egyiknek tárczáját is, melyet az ájuldozás közben csipett el. Hanem poruljárt, mert csak két forint volt benne.

— **A kolozsv. ev. ref. főtanodában** január 25—27—30—31-én és febr. 1-én állanak közvizsgálat elé az I. és II. éves bölcsészek; a középtanodai és elemi osztályok pedig jan. 25—28., 30. és 31-én, meg február 9-én lesz az érdemsorozatolvasás, jutalomosztás. Ez I. félévben van bölcsészettanuló 61, a középtanoda 6 osztályában 252, a népelemi osztályban 189 tanuló. Az énekkarnak 84, a zenekarnak 14 tagja volt az I. félévben.

— **Hamis pénzverőket** fogtak el Szentesen s megtalálták náluk a rézlemezt is,melylyel a bankjegyeket készitették. Az egész kompánia 15 emberből állt s közéjük tartozik, mint a „P. Ll.“-nak irják, több eddig köztiszteletben részesült polgár is.

— **A „Kolozsvári Kör“** folyó hó 28-dikán tartandó fényes tánczvigalmára a jegyek a „Kör“ helyiségében f. hó 27-dikén és 28-dikán (pénteken és szombaton,) délelőtt 9-től 12-ig délután 3-tól 5-ig válthatók.

— **A kolozsvári iparos egylet** f. évi február 11-én tartja a Redout-teremben zártkörü tánczvigalmát. Derék polgártársaink mindent elkövetnek, hogy minél diszesebben rendezzék be e mulatságot, mely ugy is egyike szokott lenni a leglátogatottabb kedélyes báloknak.

— **A kereskedelmi ifjuság** bálrendező bizottsága felhivja mindazokat, kik jegyeiket még kézhez nem kapták, sziveskedjenek azokat Bogdán István kereskedéséből elvitetni, illetőleg felkerestetni.

— **A borsódmegyei gazd. egylet** 1871. máj. 14—21-ig ipar- és gazdasági kiállitást rendez három csoportban, az I-sőbe jőnek a müipari tárgyak, a II-ikba a gazdasági tárgyak, a III-ikba a gazdasági állatok. A kiállitás Miskolczon a teremben Zsolnán a parkban. Az „Előrajz“ és a bejelentési iv szerkesztőségünknél is megtekinthető. A részletes programm kiállitási titkár Bethlenfalvi István urtól kapható.

— **(Necrolog.)** Rignát Jó zsef — helybeli polgár — a maga, úgy gyermekei: Sándor, Róza, Ida, Ödön, Gyula s az, ki még anyai emlőn csüggött; az egyetlen testvér: Pál András és nője Bruzer Borbára és gyermekei; ugy édes testvérei: Rignát Anna — özv. Hancz Jánosné; Rignát Juliánna, férje Kele Izráel és gyermekei; a távollevők: Rignát Lajos — nője Kolozsi Róza és gyermekei; Rignát Mihály, nője és gyermekei; — valamint közelebbi és távolabbi rokonok, jó barátok nevében: mélyen megszomorodott szivvel és megrendült kebellel jelenti, hogy forrón szeretett nője, az önfeláldozó édesanya, szerető testvér, jó rokon Pál Ágnes, életének 46-ik, boldog házasságuk 25-dik évében — hoszszasan tartott, kinos szenvedés után — folyó hó 22-dikén, egy jobb életre szenderült. Békeség, nyugalom a kiszenvedett porokon! Földi részei, folyó hó 24-kén fognak a Széchenyi téren 60. sz. házától, rövid halotti könyörgés után, pontban 3 órakor d. u. az örök nyugalomnak átadatni. Kolozsvártt, január 23-kán 1871.

Nemzeti szinház. Csütörtökön, január hó 26-n Takácsné K. R. jutalomjátékául: **„Marianna, vagy a franczia köztársaság rokkantjai.“** Drámá 4 felvonásban, előjátékkal.

Közgazdaság.

Házi kezelés vagy bérbeadás tanácsosabb-e a Rikán belől?

VI.

Huzamos ideig valék Magyarországon gazdatiszti pályán. — Nagy kitarjedésü majorokat adtam bérbe, kezeltem magam is.

A jövedelem előmozditására, mivel procentuatiom is volt, mindent megtettem, mit a körülmények megtenni engedtek.

A nap feljötte engem sem talált ágyban, azonban bár mikor mentem a pusztára, a bérlőt mindig vig munkásai közt találtam.

Minden munkát hamarább végzett, mivel munkása mindig több volt.

Gyapjut, repczét, minden gabonát, hizott házi állatokat mindig drágábban tudott eladni, mint én, s mi leginkább boszantott, gyapjut, repczét éppeu annak szokta eladni, kinek én is szoktam.

Pénzt olcsóbb kamatra kapott mint én.

Bár mit vett, olcsóbban vett mint én, szóval nekem sok boszuságot csinált.

Pesti gabona- és barom-piaczon, gabona-csarnokban gyakran megfordult.

Ezek s ezekhez hasonló életrevalósága által, oda vitte gazdaságát, hogy az általa s általam kezelt gazdaság jövedelme közt — a területi kiterjedést és felszerelést vévén alapul — nagy külöbség volt.

El kell ismerni azt, ha gyalázat is, hogy sem a tulajdonos, sem gazdatisztje elő nem tudja állitani azt a jövedelmet, mit egy előrelátó fáradhatatlan bérlő elő tud.

A tulajdonos kényelemhez szokott, a bérlő éppen ezt gyülöli.

A tulajdonosnak fényesebb házat kelletvén tartani, sokszor megszorul pénz dolgában s ekkor potom áron kénytelen eladni terményeit.

A bérlő fögondja félévenkinti bérlet előre megszerzése, s ha ezt okosan intézett eladásokból kicsinálta, csendesen marad, csalfa röményekkel makacs vállalatokba nem bocsátkozik. F. J.

Távirati tudósitás a bécsi börzéről.

Jan. 24-ről: 5% Metaliques 58.35. 5% Nemzeti kölcsön 67.60. 1860-diki államkölcsön 95.20. Bankrészvény 724. Hitelrészvények 252.20. London 124. 20. Ezüst 122. Cs. kir. arany 5.85. Napoleondor 9. 95.

Földtehermentesitési kötvények: Magyar 78.—. Temesi 77.—. Erdélyi 74.80. Horv.-Slavon 83.50.

Tulajd. és felelős szerkesztő: **Sándor József.**

(10) 17—50
A fogak fönntartása és tisztitására legjobb az ANATHERIN-SZÁJVIZ,
ára 40 kr.,
mely jósága miatt 15 évi szabadalommal volt kitüntetve.
Bécsben **Spitzmüller Károly** gyógyszertárában „zum rothen Krebs“ am hohen Markt.
Kolozsvártt: Csapó Sándor úrnál.

(38) 2—3
Bethlenben br. Bánffy Dezsőnél
található:
40 szekér eladó széna.
1500 véka zab.
12 darab igára alkalmas ló.

Nyavalyatörésben (Fallsucht) szenvedőket
levét általi úton gyógyit a nehézkór valódi orvosa **Dr. Killisch O.** **Berlinben**, jelenleg Louisenstrasse Nr. 45. Eddigelé 100-nál többb nyavalyatörést gyógyitott meg. (9) 25/1 104—156

Karvázy Gyula
KOLOZSVÁRTT
főtéren levő csemege üzletében
kaphatók:

Pástétom	1 kis doboz	4 frt. — kr.
„	1 nagy „	9 frt. — „
Strachino	1 font	— 96 „
Chester	„ „	1 frt. 60 „
Eidami	„ „	— 96 „
Neufchatel	1 darab	— 20 „
Fromage de Brie	1 font	— 96 „
Ementhaler	„ „	— 80 „
Groi	„ „	— 48 „
Braunschweigi kolbász	1 font	1 frt. 60 kr.
Sonka	„ „ „	1 „ 20 „
Nyelv	„ „	1 „ 20 „
Mortadella di Bologna	„ „	1 „ 40 „
Szarvasgomba kolbász	„ „	1 „ 20 „
Franczia gyümölcs elegy	1 font	2 „ 80 „
„ „ kajszi baraczk	1 fnt.	2 „ 80 „
„ „ Renglot	„ „	2 „ 80 „
„ cseresnye	„ „	2 „ 80 „
Legfinomabb befőttek	1 üveg	
55 kr. 60 kr. és		1 „ 20 kr.
Ceyloni narancs zöld	1 font	2 „ 40 „
„ „ sárga	„ „	2 „ 80 „
Görci gyümölcs	„ „	1 „ 20 „
Birsalma sajt	„ „	1 „ 20 „
Török puliszka	„ „	1 „ 40 „
Karlbadi ostya mogyoróval	1 darab	— 3 „
„ „ vanilliával	„	— 6 „
„ „ csokoládéval	„	— 6 „

Osztriga (Austern) e hó 12-től fogva kapható.
30—*

Ny. Gámán János örököseinél Kolozsvártt.

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.